


VWS OMGEVINGSANALYSE COVID-19

Analyseperiode 11:30 uur d.d. 22 mei – 12:30 uur d.d. 23 mei

5.1.2e Directie Communicatie

Wie is getroffen? (1 ^e ring)	Wie is betrokken? (2 ^e ring)	Wie voelt zich betrokken? (3 ^e ring)
<ul style="list-style-type: none"> Nederlanders overleden aan COVID-19 Ziekenhuispersoneel Verpleeghuispersoneel Zieke dak- en thuislozen 	<ul style="list-style-type: none"> Familie, vrienden, omwonenden van getroffen Nederlanders Vakbonden Handhavers 	<ul style="list-style-type: none"> Algemeen publiek Politici Gedragsdeskundigen Privacy- en ICT-experts

Samenvatting

- Veel aandacht dit weekend voor het 'gedragscomponent' van de coronacrisis: hoe zorgen we ervoor dat mensen zich aan de regels houden? Met een drukke Hemelvaartsdag nog op het netvlies verwachten veel media weinig goeds voor de zomer. "Zo snel als Nederland zich aanpaste aan een nieuw normaal, zo snel lijkt ook het oude normaal weer terug."
- Telegraaf grijpt daarbij terug naar het eerdere onderzoek deze week door de GGD en het RIVM waaruit bleek dat steeds meer mensen moeite hebben zich aan de regels te houden. Vooral het besef van de noodzaak afstand te houden, verslapt. Ook met Pinksteren zullen populaire plekken uitpuilen, is de verwachting. En handhavers krijgen het zwaarder nu hun boodschap steeds vaker aan dovemansoren lijkt te zijn gericht. BOA's gaan op 26 mei en 1 juni in meerdere steden actievoeren tegen het toenemend geweld.
- De vraag in hoeverre je in de buitenruimte nu wel of niet besmet kunt worden, wordt vaker gesteld. Hoogleraar infectiepreventie Andreas Voss: "Mogelijk kunnen we buiten met minder dan anderhalve meter toe, maar waarom zou je dat riskeren?"
- Het zorgpersoneel voelt zich volgens NU'91 niet gehoord en niet serieus genomen. "Als er een tweede coronagolf komt, zijn zij degenen die moeten opdraven. Maar ze zijn nog op adem aan het komen van de eerste golf", zegt voorzitter Stella Salden.
- Ernst Kuipers zegt bij Nieuwsuur dat bij een eventuele tweede corona-piek de aanpak anders moet. Hij pleit er (nogmaals) voor om de IC-capaciteit uit te breiden, bijvoorbeeld door per regio een ziekenhuis aan te wijzen "die covid-19 doet". NIV-voorzitter Robin Peeters vindt dat bij een tweede golf de reguliere niet-coronazorg gewoon door moet gaan.
- Het is niet duidelijk wie de 14 miljoen euro moet gaan betalen die voor corona ingerichte noodhospitaal in Rotterdam Ahoy en het MECC in Maastricht hebben gekost. De noodhospitaal zijn uiteindelijk helemaal niet gebruikt. Zilveren Kruis en CZ geven aan niet voor de kosten op te gaan draaien.
- Privacy- en ICT-experts uiten kritiek op het aangekondigde dashboard. Het volgen van Nederlanders via hun mobiele telefoon wekt argwaan. Ook zou een helder doel missen.
- Hydroxychloroquine en chloroquine werken niet tegen het coronavirus. Dat zeggen wetenschappers in een nieuw onderzoek dat vrijdag in het medische tijdschrift The Lancet is gepubliceerd.

Karakterisering berichtgeving

- Volop ruimte dit weekend voor niet-coronanieuws. Aandacht die er voor corona is, gaat veel uit naar ons gedrag en een vooruitblik op de zomer.
- Veel media staan stil bij de aangekondigde acties van BOA's, voor wie de maat vol is na geweld in IJmuiden.
- AD vraagt zes jongeren welke ideeën zij hebben bij de bestrijding van de crisis. Hun boodschap. "Versoepel die 1,5 metersamenleving voor onze generatie."
- NRC wijdt enkele artikelen aan complotdenkers in coronatijd, onder meer in relatie tot het gebruik van MMS (een mixje met natriumchloriet), 5G-masten, en de 'vaccinatiecomplotten' van Bill Gates.

SISOS (Slachtoffers - Identiteiten – Schade - Oorzaken - Scenario's)
Slachtofferaantallen

- Het aantal patiënten op IC's is gedaald tot 252, meldt het LCPS. Dat zijn er drie minder dan donderdag. Er liggen daarnaast 481 patiënten op de IC-afdelingen met andere aandoeningen dan Covid-19. Dat zijn er 46 minder dan woensdag. Voorzitter Ernst Kuipers: "De tragere daling is vermoedelijk gerelateerd aan het weekendrooster tijdens Hemelvaart, waarbij ontslag van de ic gemiddeld later op de dag optreedt. We verwachten dat de daling verder door zal zetten richting de 150, medio volgende week."

- Van de Nederlandse coronapatiënten op de ic liggen er 251 in Nederland, 3 minder dan gisteren. Eén wordt verpleegd op een Duitse ic, hetzelfde aantal als donderdag. Verpleegafdelingen van ziekenhuizen behandelen nu nog 863 coronapatiënten, 59 minder dan de voorgaande dag.
- Het aantal nieuwe besmettingsgevallen met het coronavirus in België is voor de derde dag op rij gestegen. Zaterdag meldden de autoriteiten 299 nieuwe besmettingen te hebben geconstateerd. Vrijdag waren dat er 276 en donderdag 252. Het totale aantal bevestigde besmette personen ligt op 56.810.
- China heeft zaterdag voor het eerst nul nieuwe besmettingen met het coronavirus gemeld sinds het in januari begon met het bijhouden ervan.

Schade

- Tot hoeveel doden het wegvallen van de reguliere zorg de afgelopen maanden heeft geleid, is onduidelijk, stelt Ernst Kuipers bij Nieuwsuur. Deze cijfers [uit het eerdere Gupta-rapport] zijn berekend met modellen, "en de komende tijd moet uitwijzen of die cijfers ook in de praktijk bewaarheid worden", benadrukt Kuipers. Er zit een aantal grote onzekerheden in de modellen. "Voor sommige vormen van kanker is een drie maanden latere diagnose bijvoorbeeld niet direct nadelig, terwijl dit soort cijfers wel in de berekeningen van het rapport zijn meegenomen." Voor veel behandelingen geldt bovendien dat het missen ervan geen of weinig effect heeft, terwijl die behandelingen wel zijn meegenomen in de berekeningen van Gupta. Kuipers: "Een deel van de mensen denkt, 'die klachten, ik wacht er even mee', en zo worden in deze crisis ook onnodige behandelingen voorkomen." Het laat zien dat het in standhouden van de reguliere zorg "echt relevant" is bij de voorbereiding op een volgende piek. "De reguliere zorg moet ingehaald worden. Als er weer een piek komt en je die zorg weer platlegt, haal je dat niet meer in. Dat moeten we echt niet willen."

Scenario's

- NOS spreekt met hoofdmodelleur van het RIVM Jacco Wallinga die bezig is de gevolgen van de versoepelingen door te rekenen. De komende weken is het aantal nieuwe besmettingen nog wel te voorspellen. Maar voor de zomer zijn de prognoses erg onzeker. Een ding is duidelijk: het testen en opsporen van nieuwe besmettingen gaat cruciaal zijn. "De ziekenhuisopnames zullen waarschijnlijk gaan toenemen, en als je wilt dat dat niet gebeurt, dat moet het allemaal op orde zijn", meent Wallinga.
- Wallinga stelt dat het onzeker is of er een tweede golf gaat komen in september als gevolg van de huidige versoepelingen. "Het voornaamste beeld is dat het allemaal heel onzeker is. Het meest aannemelijk is dat het aantal ziekenhuisopnames oploopt, maar heel langzaam. "Die onzekerheid komt doordat we onzekerheden op elkaar moeten stapelen. Ten eerste, hoe effectief was de maatregel die nu versoepeld wordt? Dan kunnen we niet precies inschatten, omdat heel veel maatregelen tegelijkertijd zijn genomen. Het tweede is: hoe effectief gaat het bronnen- en contactonderzoek zijn? Dat hebben we hier niet in meegenomen, dus als ze zo effectief zijn als gepland, dan zullen we die toename in ziekenhuisopnames niet eens zien. Daarnaast: gaan mensen de basisregels nog naleven in augustus en september?"

Informatiebehoefte

Welke informatie vragen leven er bij getroffen?

- Op de social mediakanalen van minister De Jonge vinden diverse discussies plaats over hydroxychloroquine: werkt dit nu wel of niet. Ook discussie of je zelf niet moet mogen bepalen of je dit middel inneemt of niet. Over de bezoekerregeling voor verpleeghuizen komt de vraag waarom die niet verplicht is. Ook vragen mensen zich af hoe het is geregeld met (speciaal) vervoer en dagbesteding.
- Aanhoudende vragen en onduidelijkheid over mondkapjes: Waarom wel in het OV en niet op straat? Waarom moeten we niet-medische mondkapjes dragen die niet helpen? Daarnaast enkele specifieke niet-VWS vragen van horecaondernemers en –werknemers: Moet ik werken als mijn baas zich niet aan de veiligheidsregels houdt?; Als ik spatschermen plaatst tussen twee tafels, mag daar dan minder dan 1,5 meter afstand tussen zitten?; Mogen we binnen de 1,5 meter komen om te bedienen?
- Op de social kanalen van minister Van Rijn veel inhoudsloos gescheld op 'het Kabinet', 'de regering' en 'het beleid'. Mensen uiten daarnaast hun zorgen over het aantal doden in Nederland.

Hoe wordt het incident omschreven (welke facts en figures worden benoemd)?

Hydroxychloroquine en chloroquine werken niet en zijn gevaarlijk

- Hydroxychloroquine en chloroquine werken niet tegen het coronavirus. Dat zeggen wetenschappers in een nieuw onderzoek dat vrijdag in het medische tijdschrift The Lancet is gepubliceerd. De medicijnen, die respectievelijk worden gebruikt tegen malaria en reuma, kwamen in het nieuws nadat president Trump zei hydroxychloroquine te nemen tegen het coronavirus. Die uitspraak leidde tot veel kritiek.

- In The Lancet zeggen onderzoekers dat de middelen geen effect hebben op Covid-19 patiënten. Het is zelfs zo dat de medicijnen juist een gevaar vormen voor de gezondheid van mensen. Zo kan hydroxychloroquine bijwerkingen zoals hartritme stoornissen veroorzaken. Het sterfterisico is ook groter bij gebruik van het medicijn. De onderzoekers stellen dat mensen die hydroxychloroquine en chloroquine gebruiken 45 procent meer kans hebben om dood te gaan dan als zij de middelen niet innemen.

Onduidelijkheid over kosten niet-gebruikte noodhospitalen

- Het is niet duidelijk wie de 14 miljoen euro moet gaan betalen die voor corona ingerichte noodhospitalen in Rotterdam Ahoy en het MECC in Maastricht hebben gekost. Dat blijkt uit onderzoek van journalistiek platform Investico in samenwerking met Trouw, De Limburger en het Rotterdamse magazine Vers Beton. In beide ziekenhuizen heeft uiteindelijk geen patiënt gelegen, maar toen ze uit de grond werden gestampt in maart nam de druk op ziekenhuizen hard toe en moest er snel gehandeld worden.
- Volgens Investico schoot Rotterdam 9 miljoen euro voor. Ook werd besloten om de noodhospitalen te bouwen zonder steun van het overlegorgaan Roaz. Dat terwijl zorgverzekeraars op 17 maart als voorwaarde hadden gesteld dat het Roaz zijn goedkeuring moest geven. De zorgverzekeraars zijn kritisch op de keuze voor beide locaties, concludeert Investico. Zilveren Kruis, de grootste verzekeraar in de regio Rotterdam, wilde liever geen apart ziekenhuis, maar voelt meer voor extra plekken bij bestaande zorgverleners. De zorgverzekeraars Zilveren Kruis en CZ geven aan niet te zullen betalen voor de kosten.

Overig

- Het IJsselland Ziekenhuis en het Erasmus MC breiden hun avond-spreekuren uit. Ikazia denkt ook na over uitbreiding van spreekuren maar wijst wel op de gevolgen voor het personeel. Rob Kievit voorzitter van raad van bestuur wil niet te snel de druk opvoeren om meer patiënten te helpen omdat medewerkers het zwaar hebben gehad tijdens de crisis: "Zij moeten ook een keer op vakantie kunnen." Ook zou het ziekenhuis net als vele andere ziekenhuizen tegen de 1,5 maatregel lopen waardoor minder patiënten kunnen langskomen. Kievit verwacht dat de wachttijden eerder oplopen dan afnemen: "Aan het einde van het jaar verwachten wij op 80 procent van de gewone capaciteit te zitten." Ook zegt de voorzitter zijn hart vast te houden voor wat het versoepelen van de maatregelen zal betekenen. "Niemand weet wanneer er een tweede golf komt en hoe hoog die is, maar we moeten voorkomen dat we de reguliere zorg dan weer moeten stilleggen."
- Blokker en Hema zeggen dat men niet hoeft te vrezan voor tekorten aan mondkapjes. De voorraad zou voldoende zijn. Bol.com laat weten erop toe te zien dat op juiste wijze mondkapjes worden aangeboden. Zo willen zij onrealistische prijzen voorkomen. Medische mondkapjes worden offline gehaald.
- Den Haag kent sinds gisteren en 'coronadorp' voor zieke dak- en thuislozen. De accommodatie is 600 vierkante meter en er kunnen tien dak- en thuislozen worden opgevangen om uit te zieken. Zo nodig kan de capaciteit worden uitgebreid tot vijftig plekken. De aanjager en financier Martin van Rheenen was zelf als tiener jaren thuisloos.

Waarneembaar gedrag (schadebeperking)

Wat doen of laten getroffen en betrokken?

Meer mensen weer naar kantoor

- Mensen aan weer vaker naar kantoor, blijkt uit een analyse door NOS van Google-data. Na de persconferentie half maart waarin Rutte aankondigde dat thuiswerken de norm zou moeten zijn, daalde het aantal bezoeken aan werkplekken met vijftig procent. Maar half april begon het aantal werkreisjes weer te stijgen. Vorige week lag het aantal werkbezoeken gemiddeld nog maar tot 38 procent onder het normale niveau, en vorige week vrijdag 35 procent. Dat kan worden verklaard doordat de kinderdagverblijven en basisscholen weer open zijn, waardoor het voor mensen met kinderen makkelijker werd om weer naar hun werk te gaan, denkt NOS.
- Het hoeft geen probleem te zijn als mensen vaker naar kantoor gaan, zegt epidemioloog Patricia Bruijning. "Als mensen zich maar zo gedragen dat het virus wordt geremd." Daarbij geldt het bekende advies: handen wassen en anderhalve meter afstand houden. Maar ook goede ventilatie is belangrijk. "We weten dat de meeste besmettingen ontstaan als mensen bij elkaar in dezelfde ruimte zitten", zegt Bruijning. Ook zou ze mensen niet aanmoedigen om massaal weer op kantoor te werken. "We zijn nu stapje voor stapje aan het kijken hoe ver we maatregelen kunnen loslaten terwijl de verspreiding van het virus wordt tegengaan", zegt Bruijning. "Daarbij is de vraag hoe ver we kunnen gaan en op welk punt het weer mis gaat. Dat weten we nog niet." Enige voorzichtigheid is dus geboden.

- De toegenomen drukte op de werkvloer kan ook op de weg worden gemerkt. Uit data die TomTom bijhoudt over 17 grotere Nederlandse steden, blijkt dat het wegverkeer op weekdays weer begint toe te nemen. Afgelopen woensdag was het alweer de helft drukker dan eind maart, aldus het locatiebedrijf. Nederland is niet het enige land waar mensen weer voorzichtig vaker naar hun werk gaan. Ook in landen om ons heen stijgen de werkbezoeken.

Overig

- BOA's gaan op 26 mei en 1 juni in meerdere steden actie voeren. De BOA's willen vanwege toenemende agressie meer middelen om zich beter kunnen verdedigen. Een woordvoerder van de BOA-bonden wilde nog niet zeggen hoe de acties op 26 mei en 1 juni eruit gaan zien. Dan doen in ieder geval Amsterdam en Den Haag mee. Op 1 juni worden in meerdere steden geen bonnen uitgeschreven

Volgen zij gedragsadviezen op?

- Telegraaf blikt terug op het eerdere onderzoek deze week door de GGD en het RIVM waaruit blijkt dat Nederlanders steeds meer moeite hebben zich aan de coronamaatregelen te houden. Het beseft dat afstand houden noodzaak is, lijkt te verslappen. "Gemiddeld schatten mensen de kans wat kleiner in om corona op te lopen en hebben ze minder angst voor de ziekte", constateert gedragswetenschapper Marijn de Bruin van het RIVM. "En we zien dat mensen die zich minder zorgen maken, de maatregelen wat minder nauwkeurig opvolgen" Volgens De Bruin wil men zich wel aan de regels houden, maar wordt dat steeds lastiger hoe langer het duurt. Vooral tijdens het werk, het doen van boodschappen en het bezoeken van familie en vrienden verdwijnt het houden van anderhalve meter afstand naar de achtergrond. Volgens De Bruin is het de komende tijd daarom belangrijk dat er wordt nagedacht over hoe we de regels makkelijker kunnen naleven. "We moeten de omgeving zo inrichten dat op plekken waar mensen nu de meeste moeite hebben om afstand te houden, het makkelijker wordt. Denk aan supermarkt of op kantoor."
- Arjan de Wolf, psycholoog gespecialiseerd in groepsgedrag, ziet dat de sociale norm verandert. "We mogen langzamerhand weer naar oma in het bejaardentehuis, de ic-grad is op peil en de scholen zijn weer open. Daarbij geldt dat de groep mensen die voor jou belangrijk is, van grote invloed is op hoe je met de crisis omgaat. Voor jongeren bestaat die groep grotendeels uit andere jongeren. Daarom zagen zij elkaar al eerder veel meer dan ouderen. Die zullen de overheid ook eerder als betrouwbare informatiebron beschouwen," vertelt De Wolf. Daarnaast speelt de plek mee. "Als je ergens bent waar je ziet dat iedereen zich keurig aan de afstand houdt, zal je dat zelf ook eerder doen." De Wolf verwacht weinig goeds voor volgend weekend. "Alle signalen wijzen erop dat we met Pinksteren eenzelfde soort situatie krijgen als met Hemelvaart."
- Volgens Bas van den Putte, hoogleraar gezondheidscommunicatie aan de Universiteit van Amsterdam en lid van de Wetenschappelijke Adviesraad Corona Gedragsunit, hielden donderdag veruit de meeste mensen zich wél aan de maatregelen. "Als maar één op de vijftien zich er niet aan houdt, heb je het al over ruim een miljoen mensen. Dat zijn grote aantallen, maar het is slechts een klein percentage." Van den Putte stelt voor vanuit de Veiligheidsregio's met concrete tips te komen om mensen te spreiden. "Als het mooi weer is, willen mensen naar buiten, maar dat moet wel op een manier dat je niet op drukke plekken terecht komt. Mensen met een eigen tuin zouden lekker thuis kunnen blijven." Dit zou ook moeten werken bij jongeren: "Geef hen tips wat je wél kunt doen op een veilige manier, in plaats van ze een standje te geven."

Betekenisgeving

Welke oproepen worden gedaan?

- Ernst Kuipers zegt bij Nieuwsuur dat bij een eventuele tweede corona-piek de aanpak anders moet. Hij pleit ervoor om de IC-capaciteit uit te breiden, bijvoorbeeld door per regio een ziekenhuis aan te wijzen "die covid-19 doet". Robin Peeters, internist in Erasmus MC en voorzitter NIV is het hier mee eens: "Ook bij zorg die niet acuut is, zit er een grens aan hoe lang je die kunt uitstellen."

Regering moet werk maken van vitale samenleving

- In een paginagrote advertentie in AD en Volkskrant roepen sporters de regering op werk te maken van de vitale samenleving, met daarin een cruciale rol voor sport en bewegen. De oproep is een initiatief van de huidige en voormalige topsporters en -trainers Bas van de Goor, Epke Zonderland, Louis van Gaal, Sarina Wiegman, Guus Hiddink en Joop Alberda en neuropsycholoog Erik Scherder. "Het is al lange tijd bekend dat sport vele voordelen biedt, van gezondheid tot cognitieve en sociale effecten", zegt Alberda. Elf sportbonden (Atletiekunie, KNGU, KNHB, KNKV, KNLTB, KNVB, KNZB, NGF, Nevobo, NSKiV en Watersportverbond) en NOC*NSF hebben hun steun voor de oproep al uitgesproken en laten weten hun medewerking te zullen verlenen aan het vervolg.

- Naast de advertentie stuurt het zevental een brief naar een aantal ministeries. De initiatiefnemers stellen dat sport en bewegen een essentiële, preventieve rol speelt om Nederlanders vitaler te maken, maar dat 'de plaats van sport in het systeem van zorg en welzijn verre van perfect' is. Ze pleiten voor een systeem waarbij mensen van jongs af geholpen worden hun leven lang gezond te blijven door sport en bewegen te integreren in hun dagelijks leven. Op school, op het werk, thuis, op de vereniging of in de sportschool, in het ziekenhuis of de zorginstelling. Daarin ligt volgens de initiatiefnemers een belangrijke rol voor de Nederlandse sportinfrastructuur met onder meer 24.000 verenigingen, sportbonden, commerciële sportaanbieders en vele duizenden professionals en vrijwilligers.

Welke emoties, waardeoordelen, kwalificaties, kritiek, steun worden gegeven?

NU'91: Zorgpersoneel bang voor tweede coronagolf

- Het zorgpersoneel voelt zich niet gehoord en niet serieus genomen. "Als er een tweede coronagolf komt, zijn zij degenen die moeten opdraven. Maar ze zijn nog op adem aan het komen van de eerste golf", zegt NU'91-voorzitter Stella Salden tegen Hart van Nederland. De overvolle stranden en parken op Hemelvaartsdag vindt Salden zorgelijk. Er was op sommige plekken zelfs ontruiming nodig. "Ik denk meteen aan het effect van eventuele nieuwe besmettingshaarden op onze zorgmedewerkers. Hoe gaan zij het een tweede of derde golf volhouden? Ze zijn uitgeput en oververmoeid na maandenlang onafgebroken te hebben gewerkt." Stella benadrukt dat er zeker begrip is voor de Nederlander die graag naar buiten wil, maar bij het zien van de volle stranden rijst wel een zorgelijke vraag: "Of de ziekenhuizen en vooral de medewerkers in de regio's dat wel aankunnen."
- Nu in de ziekenhuizen de drukte qua coronazorg afneemt, wordt de reguliere zorg langzaam opgeschaald. Tegelijkertijd neemt het ziekteverzuim van de zorgmedewerkers toe. "De fysieke en emotionele grens is bij veel verzorgers bereikt. Naast dat ze oververmoeid en overprikkeld zijn, dealen ze ook met traumatische ervaringen." Salden doelt op de vele sterfgevallen en de angst voor eigen gezondheid en dat van familie, door de tekorten aan beschermende kleding. "Het is als een oorlogsmissie: als het hoogtepunt van het gevecht voorbij is, heb je rust nodig. Maar door de opschaling van de reguliere zorg krijgen medewerkers dat niet. Laat staan als er een tweede golf komt."
- NU'91 hoort vanuit zorgmedewerkers dat er zeker meer tijd nodig is om op adem te komen. Herstel is nodig om de kwaliteit van de zorg te kunnen waarborgen. "De zorg kampt al jaren met een chronisch personeelstekort en een ziekteverzuim van ongeveer 6 procent. Door de testmogelijkheden voor medewerkers van verpleeghuizen is deze gestegen naar zo'n 15 tot 20 procent."

Meer besmettingen in slachthuizen; FNV wil dat er op halve kracht gewerkt gaat worden

- Volgens FNV-bestuurder John Klijn is het verstandig als slachterijen de komende tijd op halve kracht gaan werken. Dan wordt de kans op coronabesmettingen kleiner, stelt hij in radioprogramma Nieuws en Co. Klijn reageerde op het hoge aantal coronabesmettingen in de vleesverwerkende industrie. Begin deze maand raakten 28 medewerkers van vleesbedrijf Vion in Scherpenzeel besmet. Deze week bleken zeker 45 medewerkers van een Vion-slachterij in Groenlo besmet. En vrijdag bleek dat in slachthuizen in Helmond en Boxtel keurmeesters en een dierenarts besmet zijn geraakt, zo bericht RTL Nieuws.
- Volgens FNV-bestuurder Klijn werken de anderhalvemeterprotocollen van de slachthuizen niet in de praktijk. "De vleessector is een heel arbeidsintensieve sector", zegt Klijn over het hoge aantal besmettingen. "Er werken dus veel mensen per vierkante meter. Ze komen met honderden tegelijk aan in de ochtend. Het eerste fileprobleem ontstaat in de kleedkamers. Daarna staan ze weer in de file om hun handen te wassen. Vervolgens moeten ze door de hygiënesluis naar de lopende band, waar 30 procent van onze leden zegt niet op anderhalve meter te kunnen werken. Als het pauze is, gaat het hele proces rechtsomkeert."
- Werken op halve kracht is volgens Klijn dus een oplossing. En waar geen afstand gehouden kan worden, bieden goede beschermingsmiddelen uitkomst. "En door in de avond door te gaan met slachten, kunnen bedrijven hun productie op peil houden. Want de meeste slachterijen werken met een soort dagdienst."

Kans op besmettingen in de buitenlucht

- In een interview met de NOS gaat hoofdmodeller van het RIVM Jacco Wallinga in op de toenemende verhalen over de lagere kans op besmettingen in de buitenlucht. Wallinga wijst op studies uit Europa en Japan waaruit blijkt dat bij weinig uitbraken besmettingen buiten hebben plaatsgevonden. "Ik zou zelf inschatten, op basis van wat we weten uit de literatuur, dat het risico buiten behoorlijk wat lager is dan binnen", concludeert hij. Maar een goede studie waarin de kans op besmetting binnen en buiten wordt vergeleken kent hij niet.

- "De basisregel is dat anderhalve meter veilig is. Ik kan daar niet een getal aan hangen. Het is beter om afstand te houden dan naast iemand te gaan staan. En het is buiten beter dan binnen. Maar dan zijn dingen die iedereen kan verzinnen, niet dingen die wij uitrekenen."

Overig

- Het afgeven van een certificaat na besmetting zou op twijfels stuiten. RIVM zegt dat bloed van de Nederlanders wordt getest maar niet met het idee om een immuniteitsgarantie te kunnen afgeven. Hiervoor zou te weinig bekend zijn over het virus. "Als iemand het heeft doorgemaakt, wil dat nog niet zeggen dat je immuun bent of blijft." Viroloog Bert Niesters is voorstander van een dergelijk certificaat vanwege de handigheid. Met een certificaat zou je kunnen reizen en niet direct in quarantaine hoeven. "Ik heb zelf corona gehad, en word elke maand getest. Tot nu toe zijn de antistoffen aanwezig. Maar het mooiste is natuurlijk als we een vaccin vinden. Dan kunnen we gaan reizen en werken met het vaccinatieboekje op zak in plaats van met een immuniteitscertificaat."
- Fysiotherapeuten komen in opstand tegen voorwaarden die verzekeraars stellen aan de coronasteun. Het uitgewerkte steunplan zou veel haken en ogen hebben. KNGF waarschuwt leden die hier gebruik van willen maken voor om zich niet zomaar hiervoor in te schrijven. Het zou in sommige gevallen beter zijn om gebruik te maken van NOW-regeling. Fysiotherapeuten wordt aangeraden het bijvoorbeeld met hun account te bekijken. De helft van alle praktijken zou al omgevallen staan volgens de werkgeversvereniging. KNGF-voorzitter Guido van Woerkom: "De kans dat je het als bedrijf redt is nihil als straks blijkt dat je niet voldoet aan alle voorwaarden en je de bijdrage weer aan verzekeraars moet terugbetalen terwijl je de NOW-regeling aan je voorbij hebt laten gedaan."

Hoe wordt naar de overheid gekeken?

Trends in vertrouwen in de maatregelen

- Bij een eventuele tweede piek van coronabesmettingen moet de Nederlandse corona-aanpak anders. Dat zegt Ernst Kuipers bij Nieuwsuur. "Dat virus gaat voorlopig niet weg. Je moet je erop voorbereiden dat we weer een piek krijgen, en dan moet het anders dan we tot nu toe gedaan hebben." Hij pleit ervoor om de IC-capaciteit uit te breiden, bijvoorbeeld door per regio een ziekenhuis aan te wijzen "die covid-19 doet". Kuipers: "We hebben met kunst en vliegwerk de piek aan covid-patiënten moeten opvangen. Je kon niet anders dan operaties, en bevolkingsonderzoeken voor kanker, stopzetten. Hadden we dat aan de voorkant niet kunnen weten? Nee, dit overkwam ons, het was een volstrekt nieuwe ziekte. We zagen de beelden uit China en Noord-Italië, je kan niet anders dan de klap opvangen." Maar nu kan de zorg zich voorbereiden op een eventuele tweede piek van besmettingen. "In maart was het alle hens aan dek. Zeker in kleinere streekziekenhuizen werd veel operatie-apparatuur en -ruimtes ingezet voor IC-behandelingen van covid-patiënten, waardoor heel veel reguliere zorg, zoals borstkankeroperaties, wegviel. Straks kunnen we zeggen: patiënten met covid komen in een aantal aangewezen ziekenhuizen, die kunnen de IC-capaciteit op- en af schalen, terwijl je de andere ziekenhuizen niet belast. Alleen als de nood aan de man is heb je de andere ziekenhuizen weer nodig." Structurele uitbreiding van de IC-capaciteit zien veel verpleegkundigen niet zitten, maar "zolang er nog geen vaccin is, is het een noodzaak" zegt Kuipers.
- Expert zijn kritisch zijn op de dashboards van het kabinet. Het volgen van Nederlanders via hun mobiele telefoon wekt argwaan. Ook zou een helder doel missen. Gevreesd wordt voor een herhaling van de eerdere app. Directeur Privacy First Vincent Böhre: "Op zich kan het bijhouden van gegevens nuttig zijn. Bij deze crisis geldt: meten is weten. Maar telecomdata mogen wat ons betreft nooit gebruikt worden. Anonimiseren kan volgens hem simpelweg nauwelijks." Lotte Houwing van Bits of Freedom zegt moeite te hebben dat het exacte doel van het samenbrengen van al die gegevens niet duidelijk is gedefinieerd. Hierdoor zouden de cijfers een waarheid op zich dreigen te worden waardoor individuele burgers potentieel anders zouden kunnen worden behandeld. "Locatiegegevens zijn erg intiem. Als die al verzameld moeten worden, moet daar goed over worden nagedacht. Je kunt niet zomaar de gangen van de een hele bevolking gaan volgen." Ook Melanie Peters, directeur van het Rathenau Instituut, zegt een helder doel te missen. "Ik weet niet waarom nu weer het volgende dingetje wordt bedacht. Eerst hadden we de apps, toen de dashboards. Waarom precies? Is er een informatieprobleem? En wie geeft die nieuwe informatie nu precies de mogelijkheid om te sturen? Weet de politie niet al dat het strand vol zit?" Het zou bestuurders een vals gevoel van controle kunnen geven, zegt Peters. CBS wil vooralsnog alleen bevestigende gesprekken te hebben gevoerd met de betrokken partijen, maar zou niet kunnen zeggen of het straks 'de spil' wordt in het delen van de data. "Als wij de vraag krijgen om het te doen, en het is wettelijk geregeld, dan willen wij onze hulp graag aanbieden."